

CONCEPT

Inhoud

FVA Jaarprogramma 2021	3
Inleiding	3
1. Hart van de Stad	4
1.1 Station en Stationsomgeving	4
1.2 Almere Centrum	5
1.3 (Rondje) Weerwater	6
1.4 Floriade	6
1.4.1 Floriade Bruggen	7
1.4.2 Floriade programmering	7
2. Leer- en werkomgeving	8
2.1 Floriade Werkt!	8
2.2 Flevo Campus	8
2.3 Internationale Campus	10
2.4 Kenniscampus Stadshart	10
2.5 MBO ICT FieldLab	11
3. Circulaire economie en Energie	12
3.1 Circulaire economie	12
3.1.1 Citylab Stedelijke grondstoffen	13
3.1.2 Competitie Upcycle City 2.0	13
3.1.3 Stedelijke grondstofstromen	14
3.1.4 Praktijk- en innovatie centrum Circulaire Economie (PRICE)	14
3.1.5 Stedelijk voedselsysteem	15
3.2 Duurzame energie	16
3.2.1 Energiefonds	16
3.2.2 Balanceren energienet	16
3.2.3 Ultradiepe geothermie	16
4. Cultuur en toerisme	18
4.1 Kustzone Almere Poort / Duin	18
4.2 Museale voorziening	19
4.3 Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort	20
5. Vernieuwend wonen	22
6. Groene en waterrijke identiteit	24
6.1 Unieke landschappen: Almeerderhout en Eemvallei	24
6.1.1 Stadsbos Almeerderhout	24
6.1.2 Eemvallei	24
6.2 Excellente groene en gezonde leefomgeving	25
6.3 Ecologische verbindingen	25

7.	Handelingsperspectief.....	27
8.	Financiën	28
8.1	Financieel overzicht 2021.....	28
8.2	Voeding van het Fonds en verdeling over de overheden	30
8.3	Beheer en onderhoud	33
8.4	Risicoreservering	33

CONCEPT

Fonds Verstedelijking Almere Jaarprogramma 2021

Inleiding

In 2013 is de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer inclusief de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 vastgesteld. Hierin staan de regionale opgaven beschreven op het vlak van ecologie, bereikbaarheid en verstedelijking in de oostflank van de Metropoolregio Amsterdam. Ook zijn afspraken gemaakt onder welke condities Almere met 60.000 woningen kan groeien. De afgelopen jaren zijn op basis van deze afspraken al veel resultaten geboekt. Zo wordt voor de ambitie bereikbaarheid fors in het spoor geïnvesteerd om meer treinen te kunnen laten rijden. En is de verbreding van de A6-A1-A9 in volle gang. Voor de ambitie natuur krijgt Marker Wadden vorm. En ook in Almere zelf zijn de resultaten op de groei ambitie goed zichtbaar. Zo is de gebiedsontwikkeling Oosterwold in uitvoering en heeft Almere twee hogescholen binnen de stadsgrenzen. En er is een serie sleutelprojecten vanuit het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) gestart.

In 2020 is gewerkt aan een volgend meerjarenprogramma FVA, voor de periode 2021-2025. Het jaarprogramma 2021 dat voor u ligt, is dan ook een mix van projecten die reeds in uitvoering zijn op basis van jaarprogramma 2017-2021 en nieuwe projecten op basis van het meerjarenprogramma 2021-2025. In 2020 zijn een aantal grote sleutelprojecten uit het meerjarenprogramma 2017-2021 in uitvoering gekomen, zoals het station Almere Centrum, de nieuwbouw Aeres Hogeschool (Flevo Campus) en de aanleg van het evenementenstrand bij Almere Poort (Kustzone Poort / Duin). De uitvoering van deze en vele andere projecten, wordt in 2021 voortgezet. Bij de besluitvorming over het Meerjarenprogramma 2021-2025 in de gemeenteraad en Provinciale Staten, is een motie aangenomen om te onderzoeken of en zo ja hoe, sport een onderdeel van het Meerjarenprogramma kan worden. Dit wordt in 2021 uitgewerkt.

In de eerste helft van 2020 kregen we te maken met de corona-crisis. Deze zal effect hebben op de uitvoering van vele projecten. Voor (bijna) alle projecten geldt dat, op het moment van het opstellen van dit Jaarprogramma 2021, nog niet goed te zeggen is, wat het effect in de komende tijd zal zijn. Bij het opstellen van dit Jaarprogramma zijn de oorspronkelijke planning en doelstellingen van de projecten leidend geweest. Samen met de programmamanagers en projectleiders houden we scherp in de gaten wat de effecten van corona crisis zijn. Begin 2021 maken we in ieder geval de balans op of in het programma de juiste activiteiten uitgevoerd worden in het licht van de veranderde realiteit. Indien nodig, stellen we planningen, uitvoering en mogelijk ook doelstellingen van projecten bij in nauw overleg met de bestuurlijke duo's.

1. Hart van de Stad

Om Almere op de lange termijn een rol als onderscheidende kern binnen de Metropoolregio Amsterdam te laten vervullen, krijgt het hart van de stad de komende jaren een forse verstedelijkingsimpuls. Er wordt toegewerkt naar een centrum met een voorzieningenniveau en functiemix dat hoort bij een stad van 200.000 tot 300.000 inwoners. Het gebied wordt zichtbaar en voelbaar als hart van de stad, zal een sterkere regionale betekenis krijgen en wordt dé ontmoetingsplek voor zowel bewoners als bezoekers. Het Hart van de Stad is levendig, verrassend en aantrekkelijk. Het is een samenhangend gebied rond het Weerwater en heeft betekenisvolle ontmoetingsplekken, pleinen, parken en aantrekkelijke verbindingen en entrees. Het Hart van Almere kent een grote mate van functiemenging en daardoor een sterke interactie tussen wonen, werken, leren en recreëren.

Bedragen x € 1.000

	Nieuw middelen 2021	Middelen voorgaande jaren	Totaal middelen 2021
<i>Programmalijn 1: Hart van de stad</i>			
1.1 Station en stationsomgeving	-5.230	-9.482	-14.712
1.2 Almere Centrum	-1.853	0	-1.853
1.3. (Rondje) Weerwater	-3.648	0	-3.648
1.4. Floriade	-2.750	-925	-3.675
<i>Totaal programmalijn 1: Hart van de stad</i>	<i>-13.481</i>	<i>-10.407</i>	<i>-23.888</i>

1.1 Station en Stationsomgeving

Het station Almere centrum is een knooppunt van vervoer. Het is een combinatie van een treinstation, busstation, fietsenstalling, taxistandplaats en een verbindingzone voor voetgangers aan de noordzijde en het centrum. Het station dateert uit 1987 en is daarmee ruim 30 jaar oud. Vandaag de dag is de kwaliteit van het station niet goed en is het station verloederd. De verblijfswaarde, ontmoetingswaarde en daarmee ook de economische waarde van het stationsgebied blijven achter bij de groei in reizigersaantallen en de ontwikkeling van de stad.

De gemeente Almere, provincie Flevoland, ProRail en NS hebben de handen ineen geslagen om een stationscomplex te realiseren waar reizigers zich prettig en veilig voelen, hun fiets makkelijk en veilig kunnen parkeren, dat de barrière opheft tussen de noord- en zuidzijde van het centrum en een moderne uitstraling heeft met voorzieningen. Kortom, een stationscomplex en openbare ruimte die bij Almere Centrum horen. De betrokken partijen hebben gezamenlijk hard gewerkt aan een integraal ontwerp voor het stationscomplex, de stationskap en de openbare ruimte. In 2020 zijn de voorbereidende werkzaamheden en de uitvoering van de daadwerkelijke aanpassingen gestart.

Het project bestaat uit een 4-tal deelprojecten:

- Deelproject I: Stationscomplex: o.a. entreehal en inrichting perrons (gedeelde verantwoordelijkheid NS, ProRail en gemeente)
- Deelproject II: Stationsoverkapping (100% verantwoordelijkheid ProRail)
- Deelproject III: Openbare ruimte (100% verantwoordelijkheid Gemeente)
- Deelproject IV: Afbouw retail-ruimten NS Stations (100% verantwoordelijkheid NS)

Foto impressie station en stationsomgeving; Bron: Sant&Co

Initieel is er € 25,1 in het FVA gereserveerd voor het project Station en stationsomgeving. Dit bedrag wordt in dit Jaarprogramma opgehoogd met de index 2021 van € 0,4 miljoen en € 0,7 miljoen vanuit de risicobuffer. Tot en met 2020 is reeds een bedrag van € 21,0 miljoen in eerdere Jaarprogramma's gevoteerd. Voor 2021 wordt er een claim gedaan op het FVA van het resterende bedrag, te weten € 5,2 miljoen.

In 2019 en (begin) 2020 is de aanbesteding succesvol doorlopen. De werkzaamheden zijn in de loop van 2020 gestart. Begin 2022, voor opening van de Floriade, zijn de werkzaamheden gereed. Voor het totaalproject is € 46,5 miljoen benodigd. Dit bedrag wordt gedekt vanuit de verschillende betrokken partijen. De cofinanciering is in 2020 geformaliseerd voor een totaalbedrag van € 20,3 miljoen.

1.2 Almere Centrum

Dankzij een intensieve samenwerking van ondernemers, vastgoedeigenaren, bewoners, instellingen en de gemeente en substantiële investeringen in de openbare ruimte, de marketing, het vastgoed en de voorzieningen heeft het centrum van Almere zich in de afgelopen tien jaar ontwikkeld tot een aantrekkelijk gebied. Almeeders en steeds meer bezoekers uit de regio kiezen voor dit centrum vanwege het gevarieerde en eigentijds aanbod, de eigen sfeer, het gemak, de gastvrijheid en de bijzondere evenementen. De komende jaren wordt deze koers doorgezet, vanuit een gezamenlijke visie met centrumpartners (Almere Next Level).

Een gebiedsgerichte versterking van het centrum betekent het verder intensiveren van de functiemix in combinatie met de herinrichting en programmering van de openbare ruimte op de hoofdroute van het centrum: Stationsplein – Stadhuisplein – Stadhuispromenade/Forum – Esplanade. Parallel hieraan wordt de Groene Loper ontwikkeld: een sport-, spel- en wandelroute waar bezoekers even in de luwte van het centrum kunnen komen. Binnen deze Groene Loper worden vele plekken met elkaar verbonden en is er ruimte om kunst en cultuur het verhaal te laten vertellen: Het verhaal van het door de verbonden partijen in Almere ontwikkelde concept 'de 4 smaken van groen' en het verhaal van de bijzondere ontstaans-geschiedenis van de stad. Op deze toekomstige hoofdroute en de pleinen presenteert Almere zich op zijn best.

Het sleutelproject bestaat uit:

- Het optimaliseren van de functiemix

- Een hoofdroute met karakteristieke pleinen en een groene loper
- Een hierop afgestemde en wisselende programmering
- Het intensiveren van de unieke samenwerking

Voor 2021 wordt er een totale claim gedaan op het FVA van € 1.854.000.

Daarvoor worden in 2021 de volgende werkzaamheden verricht:

- Afronden herinrichting Stadhuispromenade
- Realisatie kunstprojecten op basis van visie Kunstproducent Mothership op verschillende locaties van de Groene Loper; o.a. het zit/kunstelement op de Stadhuispromenade, en kunst in en om het vernieuwde station Almere Centrum
- Bijdrage voor de communicatie, marketing, en organisatie Almere Centrum voor de uitvoering van diverse evenementen in het centrum.

1.3 (Rondje) Weerwater

Het Weerwater is het centraal gelegen water in Almere. Het Weerwater wordt dé plek waar Almeerders komen om te sporten, te recreëren en elkaar te ontmoeten. Bestaande wandel-, fiets- en sportroutes rond het Weerwater worden aaneengesloten en van een uniforme en bijzondere uitstraling voorzien. Daarnaast wordt een in architectuur en beleving bijzondere brug voor fietsers en voetgangers aangelegd tussen Filmwijk en het gebied waar de Floriade Expo 2022 plaats heeft en waar ook de toekomstige wijk Hortus wordt gerealiseerd. Het Weerwater is hiermee de verbindende schakel tussen Almere Centrum en de Zuidoever van het Weerwater. Als onderdeel van de 8-pleinenstrategie Almere Centrum wordt de Esplanade, gelegen aan het Weerwater, een aangename verblijfsruimte in het centrum, met continue evenementen die 'te gast zijn'. Kernwoorden voor dit sleutelproject zijn: ontmoetingsruimte, flaneerplek, ontspanning, intimiteit en toevoegen van functies.

In de afgelopen jaren is gewerkt aan planvorming en het aanleggen van de track en de herinrichting van de Esplanade. De eerste fase van de Esplanade wordt in 2020 opgeleverd. Het Rondje Weerwater is nog niet afgerond, de komende jaren wordt daarom ingezet op het verder realiseren van de doelstellingen door middel van het afmaken van herinrichting Esplanade (waterzijde) en aanleggen van de Weerwaterbrug, het creëren van ontmoetingsplekken en het stimuleren van het gebruik van het water via voorzieningen (vaarverbinding) en programmering om het gebruik van de voorzieningen te stimuleren. Uit een uitgevoerde risicoscan door een extern bureau komt naar voren dat juist het aanjagen van programmering in de komende jaren de grootste bijdrage levert aan het halen van de doelstellingen.

Voor 2021 wordt een totale claim op het FVA gedaan van € 3,68 miljoen. De volgende werkzaamheden worden uitgevoerd:

- 2e fase herinrichting Esplanade
- aanleg ankerpunten
- programmering van diverse activiteiten op en rond het Weerwater om het gebruik van de voorzieningen te stimuleren
- start aanleg vaarverbinding Floriade /wijk Hortus en centrum (steiger, oever)

1.4 Floriade Expo 2022

In 2022 is Almere het toneel voor de wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade. De locatie voor Floriade is geen eenmalig evenementen terrein, maar ook een aantrekkelijk gebied voor duurzame gebiedsontwikkeling. Dit past bij de ambitie Almere uit te laten groeien tot de groene stad van de toekomst, toegerust om urgente verstedelijkingsvraagstukken van passende antwoorden te voorzien.

De provincie Flevoland heeft in 2012 € 10 miljoen cofinanciering toegezegd aan de werelddtentoonstelling Floriade. Deze middelen worden via het FVA bestemd. Projecten die hieruit gefinancierd worden zijn Floriade Bruggen, Floriade Programmering, Floriade Dialogues en Floriade Werkt! (programmalijn Leeren en werkomgeving).

1.4.1 Floriade Bruggen

Bij het groene, duurzame karakter van Floriade en de beoogde latere gebiedsontwikkeling horen duurzame, innovatieve bruggen. Hiertoe is de markt uitgedaagd om met innovatieve, circulaire ontwerpen te komen voor enkele van de bruggen die in het gebied moeten worden aangelegd. De winnende ontwerpen krijgen de kans om hun showcase tijdens en na Floriade aan de wereld te presenteren.

De middelen van het FVA functioneren als aanjaaggeld, waarmee de organisatie en het proces van de challenge is gefinancierd en een deel van de realisatie van de bruggen. De reeds toegekende middelen uit voorgaande jaren zijn toereikend om dit sleutelproject verder uit te voeren. Er worden dus geen nieuwe middelen aangevraagd voor 2021.

1.4.2 Floriade programmering

Voor de resterende middelen (€4,5 miljoen) van de provinciale cofinanciering voor Floriade, is een gezamenlijke menukaart opgesteld met een aantal mogelijke activiteiten. De zoektocht is om activiteiten te vinden die zo goed mogelijk passen bij zowel de gemeentelijke kaders (bijdragen aan ontlasten van de business case Floriade) als de provinciale kaders (economische structuurversterking, innovaties, gastheerschap, regionale uitstraling).

Voorgesteld wordt om de resterende middelen in te zetten op de volgende onderdelen:

1. Flevoland op Floriade en Floriade in Flevoland
2. Avondopenstelling en culturele programmering
3. Congressen
4. Attracties
5. Iconen van duurzaamheid
6. Voortbouwen op succes

In de eerst maanden van 2020 is intensief gesproken over de daadwerkelijke invulling en nadere uitwerking van het laatste deel van de provinciale bijdrage. Deze gesprekken zijn echter op een laag pitje gezet door de corona crisis. Naar aanleiding van de corona crisis is een onderzoek uitgevoerd naar verschillende scenario's voor Floriade: afbouw, uitstel en realisatie oorspronkelijk plan. Nu is besloten om door te gaan met het oorspronkelijke plan in 2022, zijn de gesprekken hervat. Zo snel mogelijk worden afspraken gemaakt over de concrete invulling van de middelen.

Doordat de gesprekken over de nadere uitwerking van de inzet provinciale bijdragen van de verschillende onderdelen (tijdelijk) zijn stilgelegd, is de prognose voor de begrote uitgaven voor 2020 gehalveerd. Deze middelen worden doorgeschoven naar de jaren erna. Voor 2021 worden de resterende beschikbare middelen van €2,75 miljoen vanuit het FVA aangevraagd.

2. Leer- en werkomgeving

De gemeente Almere streeft naar een goede, complete en kwalitatief hoogwaardige onderwijsinfrastructuur. Almere wordt een stad waar alle mensen hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen, een leven lang. Een stad waar het onderwijs naadloos aansluit op de arbeidsmarkt, waar ondernemerschap en innovatie floreren en waar Almeerse jongeren in hun eigen stad kunnen blijven wonen om te studeren. Een stad waar kennisinstellingen, bedrijven, studenten en werknemers zich graag willen vestigen omdat hier altijd goede werknemers te vinden zijn, er een innovatief en ondernemend klimaat heerst en in samenwerking wordt gewerkt aan nieuwe kennis en producten. Met de ligging aan de oostkant van de metropoolregio Amsterdam en aan de rand van het productiegebied van Flevoland biedt de stad Almere volop kansen voor de ontwikkeling van een kennis- en economisch cluster.

Bedragen x € 1.000			
	Nieuw middelen 2021	Middelen voorgaande jaren	Totaal middelen 2021
<i>Programmalijs 2: Leer- en werkomgeving</i>			
2.1 Floriade werkt!	0	-400	-400
2.2 Flevo Campus	-4.549	-146	-4.695
2.3 Internationale Campus	-265	-1.508	-1.773
2.4 Kenniscampus Stadshart	-600	0	-600
2.5 MBO ICTFieldLab	-500	0	-500
<i>Totaal programmalijs 2: Leer- en werkomgeving</i>	<i>-5.914</i>	<i>-2.054</i>	<i>-7.968</i>

2.1 Floriade Werkt!

Op het toekomstig evenemententerrein van Floriade bouwt provincie Flevoland het paviljoen Food Forum gerealiseerd (NB. voor de bouw van dit paviljoen worden geen FVA-middelen ingezet). De ontmoetingsplek voor deskundigen op het gebied van voedsel. Vanaf de opening tot en met Floriade Expo 2022 wordt hier een programmering opgezet om te werken aan het voedselsysteem van de toekomst. De inhoudelijke vulling wordt mogelijk gemaakt vanuit het project Floriade Werkt! door het organiseren van Challenges en een subsidieregeling voor het bedrijfsleven. De Challenges zijn innovatiewedstrijden bedoeld om 'reuring' te genereren op weg naar Floriade, Food Forum te vullen met activiteiten, maar ook om een bijdrage te leveren aan de doelen van Flevo Campus en aan de structurele versterking van de Almeerse economie.

Foto impressie Innovatiepaviljoen; Bron: Doepelstrijkers

De reeds toegekende middelen zijn toereikend om deze activiteiten te bekostigen. Er worden dus geen nieuwe middelen aangevraagd. De reeds toegekende middelen maken deel uit van de € 10 miljoen die de Provincie aan het masterplan Floriade bijdraagt. Na Floriade zal Food Forum, samen met de nieuw te bouwen hogeschool van Aeres, deel gaan uitmaken van Flevo Campus.

2.2 Flevo Campus

Flevo Campus is een initiatief om te komen tot een sterk cluster van onderzoek, ontwikkelen, opleiden en ondernemen. Flevo Campus richt zich op vernieuwingen die te maken hebben met voedsel(voorziening) in

stedelijk gebied, onder meer in relatie tot gezondheid en groene stedelijke ontwikkeling. Flevoland met zijn vruchtbare grond, goede infrastructuur en professionele landbouw biedt hiervoor een uitstekende plek en Floriade Expo 2022 zorgt voor momentum en podium. Zowel in de aanloop als na 2022 wil Almere een living lab zijn op het gebied van een groene inclusieve stad, in het bijzonder op het gebied van stedelijke voedselvraagstukken.

Met kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties uit de stad, regio en landelijk, wordt samengewerkt om deze ambitie te verwezenlijken. Uiteindelijk moet dit leiden tot een krachtig cluster op het Floriade terrein, waar kennisontwikkeling en -toepassing via innovatie voor bedrijven centraal staan. Aangevuld met bedrijfsactiviteiten in de directe omgeving van het terrein (stepping stones benadering). Flevo Campus zorgt voor een unieke toevoeging aan het bestaand aanbod in de regio en Nederland en versterkt daarmee de Metropoolregio Amsterdam door het aantrekken van (internationale) bedrijven en kenniswerkers.

Impressie Flevo Campus
Bron: Niek Roozen

Flevo Campus is in 2017 van start gegaan met een breed scala aan projecten. Flevo Campus heeft drie doelen:

- Komen tot uitbreiding en versterking van *hoogwaardige kennisfuncties* in Almere (internationale studenten, topopleidingen, spraakmakende wetenschappers, succesvolle promovendi).
- Bereiken dat de *economische structuur* lokaal en regionaal versterkt wordt door innovatie en kennistoepassing van bedrijven, die daarbij op maat gesteund worden door kennisinstututen als WUR en Aeres.
- Vestigen van een *internationale reputatie* als groene, veerkrachtige stad, die functioneert als (wetenschappelijke) praktijkwerkplaats voor stedelijke voedselvoorziening.

Het jaar 2021 staat in het teken van stabilisering en verdere uitbouw van nieuwe initiatieven als Low Food Lab, University of Gastronomy, 'centrum voor onderzoek en innovatie', bedrijfsvestigingen, etc.

De aangevraagde bijdrage uit het FVA in 2021 bedraagt €4.549.000. Deze bijdrage is verdeeld naar verschillende thema's en deelgebieden binnen deze thema's:

1. Onderzoeken: Het onderzoeksprogramma Voedsel en Stad is onderdeel geworden van een nieuw onderzoeksinitiatief dat de toon zet in het debat over stedelijke voedselvoorziening en de nieuwe relatie tussen stad en land. Het initiatief is nauw verbonden met Aeres Hogeschool en WUR en kan werken vanuit het Innovatiepaviljoen.
2. Opleiden en Kennisstad: Denktank winter- en zomereditie, Researchers in Residence, ontwikkeling masteropleidingen Aeres, nieuwe opleiding voor chefs op HBO-niveau, lectoraat voedsel en gezond

leven, overige activiteiten aanpassen opleidingen obv de vraag en afronding programma Kennisstad in overleg met Aeres.

3. Ondernemen: Actieplan Lokaal voedsel / Flevo Food, vestigingsonderzoek innovatieve bedrijven in de voedselverwerking, voucher regeling en toegepast economisch onderzoek, agroforestry, Start up Village, Low Food Lab (laboratorium voor voedselvernieuwing) en overige activiteiten
4. Projecten en activiteiten: Floriade Dialogues Summit, Flevo Campus Live, Meet ups, Groot Flevolands Voedseldiner, Virtuele bibliotheek, de Voedselambassadeur en internationale activiteiten.
5. Fysieke ontwikkeling
 - a. Voor het gebruik van de nieuwbouw van Aeres wordt een investeringssubsidie verstrekt in 3 jaar. In 2021 wordt het laatste deel verstrekt.
 - b. Ontwikkeling campus: gezocht wordt naar geschikte partners om de Campus te versterken. Concreet wordt gezocht naar (ondernemende) huurders naast het beoogde Low Food Lab en de University of Gastronomy van de beoogde gebouwen aan de oostelijke zijde van de campus.
6. Organisatie- en communicatie kosten

2.3 Internationale Campus

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) trekt meer dan ooit internationale bedrijven naar zich toe en gevestigde bedrijven breiden uit. De regio wil deze aantrekkingskracht behouden en uitbreiden. Naast werk, huisvesting en kwaliteit van leven is de aanwezigheid van kwalitatief goed internationaal onderwijs een belangrijke randvoorwaarde voor internationale werknemers. Concreet geven bedrijven aan dat ze moeite hebben buitenlands personeel te werven omdat de kinderen niet naar school kunnen in de Amsterdamse regio. In de MRA is een Deltaplan internationaal onderwijs opgesteld om het aanbod aan internationaal onderwijs in de regio op korte termijn te kunnen uitbreiden. Op dit moment wordt een actualisatie gemaakt van het Deltaplan, omdat ten tijde van het opstellen van het plan nog geen rekening was gehouden met onder andere de komst van het European Medicines Agency (EMA) naar Amsterdam. De druk op beschikbaarheid van plekken zou hierdoor toenemen. Of en in welke mate de recente Corona crisis van invloed is op het Deltaplan, is nog niet bekend.

Met een internationale campus wil Almere een aantrekkelijk woonmilieu scheppen voor internationale werkgevers en werknemers. Hiermee draagt dit sleutelproject direct bij aan de versterking van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel. In 2020 wordt het definitief programma van eisen vastgesteld en de aanbesteding gestart. Eind 2020 zullen ontwerp, kavel en vergunningentrajact gereed zijn. Begin 2021 wordt gestart met bouwen; de verwachte oplevering is in het najaar van 2022. De bijdrage van de MRA (€600.000) wordt in 2020 ingezet. Daarom resten in 2020 nog middelen uit het FVA, die in 2021 gebruikt zullen worden. De aangevraagde bijdrage uit het FVA in 2021 is daarom beperkt en bedraagt € 265.000.

2.4 Kenniscampus Stadshart

De lange termijn investeringen van provincie en gemeente in Windesheim werpen hun vruchten af. De hogeschool stimuleert ondernemerschap, legt de verbinding met de maatschappelijke opgaven van de stad en zorgt voor een braingain voor de stad en de regio. Windesheim is klaar om als brede hogeschool door te groeien naar een Kenniscentrum voor de stad en regio. De hogeschool werkt samen met partners uit de regio aan onderzoek en toepassingen voor 'toekomstig samenleven'. Met dit onderwerp werkt Windesheim aan een inhoudelijk profiel dat de hogeschool en de regio versterkt. De hogeschool wil zo in de regio bijdragen aan een andere organisatie van maatschappelijke vragen in wijken. Dit kan vervolgens nationaal aansprekend zijn en zo bijdragen aan economische bedrijvigheid en kennis en innovatie die neerslaan in de regio. Hogeschool Windesheim wil haar rol in onderzoek en valorisatie verder uitbreiden. Uit het FVA wordt een bijdrage gevraagd waarmee kan worden gewerkt aan onderwijs en onderzoek in de regio in het programma Urban Innovation. De basis hierin is het HBO, maar in sterke verbinding met MBO en WO.

Voor 2021 wordt een bijdrage uit FVA gevraagd van €600.000,-. Deze middelen worden ingezet op de volgende activiteiten:

- Onderwijs: marktverkenning onderwijsaanbod, opzetten (nieuwe) onderwijsvormen, uitvoeren onderwijs, vormgeven samenwerking met andere leerlijnen (MBO-HBO en HBO-WO) en internationale werkbezoeken.
- Onderzoek: analyse bestaande onderzoeksprogramma's en samenstellen onderzoeksgroep (incl. werving lector op de pijler 'wonen' met invalshoek maatschappelijke innovatie).
- samenwerking werkveld (fieldlabs): netwerk in beeld brengen, verkenning en selectie inrichting fysieke werkplek voor het programma Urban Innovation in diverse fieldlabs op locatie in de wijk/stad, opzetten selectieproces voor (innovatie)vraagstukken uit de praktijk, die in de fieldlabs ontstaan en/of kunnen worden onderzocht.

2.5 MBO ICT FieldLab

Het project MBO ICT Fieldlab beoogt de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren door studenten gericht op te leiden voor ICT-functies. Er is een structureel tekort aan goed opgeleide ICT-medewerkers en Almere heeft een overschot aan MBO-ers die administratief of algemeen opgeleid zijn en die weinig arbeidsperspectief hebben. Het is belangrijk deze groep mensen 'future proof' te maken door middel van omscholing of opleiding in een richting waar wel volop werk verwacht wordt in de toekomst: in dit geval ICT. Voor werknemers die nu een minder aantrekkelijke positie hebben op de arbeidsmarkt, kan ICT een springplank zijn naar een betere toekomst: naar een baan op een ander niveau, met een beter salaris. Er is echter een veel bredere doelgroep.

Het project MBO ICT Lab heeft drie doelstellingen:

1. Het realiseren van een MBO ICT Field Lab voor de gehele regio om alle ICT-opleidingen te bundelen. Het regionaal opleidingscentrum gaat gevestigd worden in de toren van het ROC van Flevoland in Almere Buiten, direct aan het NS-station. Zo kan er gebruik gemaakt worden van alle faciliteiten van het ROC en wordt het field lab integraal onderdeel van de campus. In totaal verwachten we dat het MBO ICT field lab een direct bereik heeft van ruim 3.200 personen in vijf jaar tijd. Dit betreft betrokken MBO studenten, werkzoekenden, werknemers en werkgevers in de ICT.
2. Het ontwikkelen van een expertiseplatform van het vakonderwijs (een practoraat) zodat die aansluit bij de vragen in de markt. Dit in continue overleg met de uitkeringsinstanties, het MKB, het ROC, de doelgroepen zelf en met aanbiedende marktpartijen. Trends en ontwikkelingen in kaart brengen, streven naar nieuwe vormen van lesgeven waarbij met name gewerkt gaat worden met nieuwe manieren van lesgeven.
3. Het realiseren van hybride en flexibele werkplekken en mogelijkheden voor een grote groep ZZP-ers en micro ondernemingen in Almere waardoor er meer broeinesten van kennis en ondernemerschap ontstaan. Deze ondernemers en alumni van het ROC kunnen hier (samen)werken, maar tevens begeleiding bieden aan de opdrachten die zij hebben gegeven aan de studenten.

Voor 2021 wordt € 500.000 aangevraagd bij het FVA. Hiervoor worden de volgende activiteiten gedaan:

- Ontwikkelen van een expertiseplatform van het vakonderwijs (practoraat)
- Programmakosten ontwikkeling praktijkonderwijs
- Inrichten ICT Fieldlab bij ROC Flevoland (Almere Buiten)
- Marketing

De activiteiten op het gebied van onderwijs, trainingen en cursussen worden bekostigd door het ROC en uit de opbrengsten uit trainingen voor werkzoekenden (door uitkerende instanties) en commerciële trainingen (door bedrijven). Hiervoor wordt een samenwerkingsovereenkomst met het ROC opgesteld.

3. Circulaire economie en Energie

Circulaire economie en duurzame energie zijn een bron van innovatie en economische kansen. De provincie Flevoland en de gemeente Almere willen dat laten zien. Door in te zetten op deze economische kansen, helpen we bij de overstap op Duurzame Energie en benutten we grondstoffen beter.

De afgelopen jaren hebben partners stappen gezet in het ontwikkelen van de Circulaire Economie en Duurzame Energie. De Upcycle City Competitie en de realisatie van het Upcycle Centrum zijn volgens plan uitgevoerd. Middels het project Citylab hebben ondernemers met ons veel werk verricht om de circulaire economie op bedrijventerreinen De Vaart en De Steiger te stimuleren.

Inmiddels vormen Almere en Flevoland een vruchtbare bodem voor het verder ontwikkelen van de circulaire economie en duurzame energie: er is veel kennis op hoog niveau, de Europese Unie en ondernemers zijn bereid mee te werken en investeren. De schaalgrootte van stad en regio maakt het mogelijk om oplossingen direct uit te testen en toe te passen.

De ontwikkelingen zijn niet onopgemerkt gebleven. Bedrijven en overheden van over de hele wereld hebben interesse in de innovatieve technieken en samenwerkingsvormen die in de afgelopen jaren zijn ontwikkeld. De programmalijn biedt grote mogelijkheden voor het verder verstevigen van het imago en de identiteit van de stad. Internationale befaamdheid van Almere als Duurzame en Circulaire stad, zal bijdragen aan onze Europese bekendheid, aan de hand waarvan we een nog logischer partner zijn om een inhoudelijke bijdrage te leveren aan de Green Deal (EU) en waar mogelijk subsidies te ontvangen voor de uitvoering van ons programma.

De programmalijn Circulaire economie en Energie is een vervolg op de programmalijn Energy on Upcycling en wordt sterk gevoed door de duurzaamheidsagenda van Almere. In deze programmalijn zijn de volgende sleutelprojecten opgenomen die onderdeel zijn van de bredere duurzaamheidsagenda en bovengemeentelijk van aard zijn:

- **Circulaire economie:** dit sleutelproject onderscheidt meerdere deelprojecten: Competitie Upcycle City 2.0, Stedelijke grondstofstromen, Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (PRICE), en het Stedelijk Voedselsysteem. Tevens is het bestaande project Citylab stedelijke grondstoffen hierin onder gebracht.
- **Duurzame Energie:** balanceren energienet en doorzetten ultradiepe geothermie. Het reeds lopende Energiefonds is ook onderdeel van dit sleutelproject.

Bedragen x € 1.000			
	Nieuw middelen 2021	Middelen voorgaande jaren	Totaal middelen 2021
<i>Programmalijn 3: Circulaire economie en Energie</i>			
3.1.1 Circulaire economie – Citylab	-756		-756
3.1.2 Circulaire economie – Competitie Upcycle City 2.0	-90	-60	-150
3.1.3 Circulaire economie – stedelijke grondstofstromen	-1.028	-206	-1.234
3.1.4 Circulaire economie – PRICE	-720		-720
3.1.5 Circulaire economie – stedelijk voedselsysteem	-430		-430
3.2.1 Duurzame energie – energiefonds	0	-349	-349
3.2.2 Duurzame energie – balanceren energienet	-180		-180
3.2.3 Duurzame energie – Ultradiepe geothermie	-160	-190	-350
<i>Totaal programmalijn 3: Circulaire economie en Energie</i>	<i>-3.364</i>	<i>-805</i>	<i>-4.169</i>

3.1 Circulaire economie

In Almere gaan meer dan gemiddeld in Nederland grondstoffenstromen rond in verband met de groei van de stad en bijbehorende bouwopgaven. In de afgelopen jaren zijn mogelijkheden voor het verwerken van reststromen onderzocht en pilotgewijs uitgeprobeerd. Op de bedrijventerreinen De Vaart en de Steiger zijn de eerste resultaten zichtbaar. Om in 2030 al 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken, is het nodig om nieuwe pilots te starten, de pilots van de afgelopen jaren op te schalen, en de circulaire economie volwassen te laten worden. Dit sleutelproject wordt benaderd vanuit de kansenstrategie. De ontwikkelingen

in de circulaire economie gaan zeer snel. Vooralsnog wordt ingezet op een vijftal onderdelen: voortzetting van het project Citylab Stedelijke Grondstoffen, een volgende Competitie Upcycle City, doorontwikkeling van het verwaarden van stedelijke grondstofstromen, het ontwikkelen van een Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (PRICE) en tot slot aanjagen van de totstandkoming van een Stedelijke Voedselsysteem.

3.1.1 Citylab Stedelijke grondstoffen

In de directe omgeving van het Upcycle Centrum, het bedrijventerrein de Steiger, wordt het Citylab Stedelijke grondstoffen gerealiseerd. Het Citylab is een gecontroleerde regelluwe testomgeving voor nieuwe economische activiteiten rond het opwaarderen van reststromen. Met het Citylab heeft de gemeente Almere de ambitie nieuwe circulaire bedrijven aan te trekken en huidige circulaire bedrijfsactiviteiten te stimuleren door het bieden van een aantrekkelijk vestigingsklimaat gericht op de circulaire economie en een opvolgmilieu voor de bedrijven in het Upcyclecentrum.

De aanvraag voor het Jaarprogramma 2021 bedraagt € 756.000,-. Deze bijdrage wordt ingezet voor de volgende resultaten:

- Nieuw bestemmingsplan De Steiger definitief
- Tweede editie Steiger festival
- Opening nieuwe locatie voor circulaire bedrijvigheid op De Steiger
- Opening openbare ruimte aantrekkelijk en circulair
- Bedrijfspannen zijn gestart met opknappen en verduurzamen
- Uitputting van het Stimuleringsfonds
- Diverse activiteiten en programmering bij landelijke of regionale bijeenkomsten, zoals Week van de Circulaire Economie, We make the city Festival, Floriade Festival, Dag van de duurzaamheid, Nationale Kringloopdag en Social Enterprise Day

3.1.2 Competitie Upcycle City 2.0

In de afgelopen jaren is de eerste Upcycle City Competitie uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een succesvolle realisatie door de twee winnaars van de competitie: CIRWINN en Velopa. Deze eerste competitie heeft opvallend veel opgeleverd. Dit is onder andere te zien aan de verschillende ontwikkelingen op bedrijventerrein De Vaart. Daarmee is een belangrijke bijdrage geleverd aan de circulaire economie in Almere. De ambitie die de gemeente Almere heeft op dit thema, is alleen waar te maken wanneer we hier op blijven inzetten.

Het succes van de eerste competitie leverde de motivatie en inspiratie voor het opzetten van een tweede competitie. Met de 'geleerde lessen' uit de voorgaande competitie is de verwachting dat een volgende competitie nog succesvoller kan worden. De markt moet constant uitgedaagd worden op dit onderwerp. Op deze manier kan de gemeente dit blijven aanjagen. Het is belangrijk om dit in combinatie te doen met de ketenaanpak (Grondstoffenregie), omdat daar uit blijkt welke reststromen vatbaar zijn voor een competitie.

Er blijkt veel draagvlak in het interne en externe netwerk om de focus van de tweede Upcycle City Competitie te leggen op circulair bouwen/ circulaire Leefomgeving. Er is een grote duurzaamheidswinst te boeken in duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling, getuige onder andere landelijke en regionale activiteiten hieromtrent. Duurzame Gebiedsontwikkeling is één van de drie voorgestelde transitie in de vastgestelde Duurzaamheidsagenda van Almere. De competitie wordt in samenwerking met programmalijn Vernieuwend Wonen uitgewerkt. De programmalijn Circulaire economie en energie draagt zorg voor de projectleiding. Vanuit de programmalijn Vernieuwend Wonen wordt capaciteit vrijgemaakt om mee te denken over de inhoud en opzet van de competitie.

Voor 2021 wordt € 90.000 aangevraagd voor de voorbereidingen van de competitie. Deze kan dan eind 2021 uitgezet worden. Het is de bedoeling dat de winnaars van de competitie tijdens een nader te benoemen evenement tijdens Floriade hun prijs uitgereikt krijgen (voorjaar 2022).

3.1.3 Stedelijke grondstofstromen

Door in te zetten op grondstoffenregie vanuit de gemeente zijn in de afgelopen periode onder meer de groene betoncentrale gerealiseerd, een fabriek voor het verwaarden van plastics opgestart en een grondstoffencollectief opgericht. Op bedrijventerrein De Vaart worden steeds meer materiaalstromen verwerkt voor nieuwe toepassingen. Om maximaal gebruik te maken van de lokale grondstoffen zijn een grondstoffendepot (opslag van materialen is één van de uitdagingen in de circulaire economie), sorteerlocaties en opslag- en reparatiefaciliteiten nodig met daaraan gekoppeld een digitale grondstoffenmarktplaats. In 2020 wordt onderzocht hoe en op welke locatie dit vorm zou kunnen krijgen, en hoe de exploitatie geregeld zou kunnen worden. Afhankelijk van de uitkomsten leidt dit in 2021 tot de realisatie van het grondstoffendepot en digitale infrastructuur omtrent het depot. In het onderzoek wordt ook afstemming gezocht met lopende trajecten en aansluitende initiatieven in de regio. Denk bij dit laatste aan de provincie Flevoland die onderzoekt waar zij de circulaire beweging kunnen versnellen.

In 2021 wordt ook verder ingezet op de ontwikkeling om lokale/regionale reststromen en afgedankte producten in een lokale kringloop te brengen. Het gaat hierbij om twee concrete projecten:

- Realisatie van een Circulair Ambachtcentrum (reparatie, educatie, demontage en verkoop van herbruikbare goederen waaronder elektronica, meubels en textiel)
- Realisatie van een Sorteershut op de Vaart, waar ingezamelde goederen die niet herbruikbaar zijn op productniveau gedemonteerd worden en daarnaast reststromen gesorteerd worden die naar de volgende stap (zoals de Plasticfabriek of metaalindustrie) geleid kunnen worden.

Tevens wordt in 2021 gestart met het lectoraat *Duurzaam verwaarden van de groene stedelijke ruimte*. Het lectoraat ontwikkelt kennis over de waarde van het groen in – en rondom de stad in relatie tot circulariteit, biodiversiteit en de klimaatadaptatie én de onderlinge samenhang en draagt zo bij aan de ontwikkeling van innovatieve concepten, producten of diensten, bij voorkeur op systeemniveau. Met de uitvoering van het lectoraat dragen we bij aan een circulaire, duurzame, groene en economisch vitale stad. Het lectoraat wordt in samenwerking met de programmalijnen Leer- en Werkomgeving en Groene en Waterrijke identiteit uitgewerkt.

In totaal wordt voor 2021 € 1.027.500 aangevraagd. Daarvoor wordt gewerkt aan de volgende onderdelen:

- Realisatie grondstoffendepot voor Speeltoestellen en Hout
- Opzetten digitale grondstoffenmarktplaats
- Twee pilots voor het opwaarderen van (nieuwe) grondstofstromen en proeven met uitsorteren van nieuwe grondstofstromen in de Sorteershut op de Vaart
- Opschalen productie plasticfabriek (circa 500 ton/jaar)
- Realisatie producten van opgewaardeerde grondstoffen in de Almeerse openbare ruimte
- Opstellen businesscase Circulair Ambachtcentrum
- Lectoraatsplan gereed en aanstellen lector (Aeres Hogeschool)
- Symposium Duurzaam verwaarden van de groene stedelijke ruimte

3.1.4 Praktijk- en innovatie centrum Circulaire Economie (PRICE)

PRICE zal met nieuwe onderwijsconcepten -gekoppeld aan praktijkgericht onderzoek- talent, kennis en innovatiekracht toevoegen aan bedrijven en instellingen in de markt voor de transitie naar een circulaire economie, met focus op de circulaire leefomgeving. Als innovatief kennisinstituut zal zij Almere, de regio en Nederland haar marktpositie als kennishouder en innovator versterken. PRICE doet dit via de lijn van het in de praktijk toepassen van maatschappelijke vraagstukken rondom het thema circulaire leefomgeving en onderwijsontwikkeling. Hierdoor wordt talent geactiveerd, worden inzichten en innovaties vanuit een experiment naar de markt gebracht waarbij kennisverdieping, valorisatie en opschaling centraal staan.

De doelen van PRICE zijn driedig:

1. Het versnellen van kennisvalorisatie en innovatie door het in praktijk brengen van marktvragen rondom een circulaire leefomgeving. Door co-creatie tussen onderwijs, bedrijfsleven, bewoners en overheid en het doen van praktijkgericht onderzoek, komen kennisvalorisatie en innovatie tot stand. Investeren in en focus leggen op praktijkgericht onderzoek, gericht op concrete vraagstukken, leidt tot meer kennisvergaring, -deling en -verspreiding en het benutten hiervan

door bedrijven, overheden en onderwijs. Zo wordt gestuurd op waardecreatie en vernieuwing, zowel in de markt als in het onderwijs.

2. Het in de praktijk brengen van kennis en competenties van gekwalificeerde professionals voor de arbeidsmarkt van nu en in de toekomst. PRICE is een fieldlab waar onderwijs, onderzoek, ondernemen bij elkaar komen en waar kennis in de praktijk wordt getest en daarmee opleidingen en onderzoek met nieuwste inzichten voedt. Mede hierdoor wordt het aantal mbo- en hbo-studenten vergroot dat kennis en competenties verwerft rondom het thema waarbij de circulaire economie integraal wordt benaderd.
3. In PRICE staan onderwijs & duurzame innovatie t.b.v. een circulaire leefomgeving centraal. Vraagstukken vanuit de 4-helix op dit gebied worden concreet gemaakt en in de praktijk getest. Hiertoe ontwikkelt PRICE nieuwe processen, technieken en verdienmodellen met sociale en economische impact

Voor 2021 wordt € 720.000 aangevraagd. De volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- Marketing en communicatie; o.a. ontwikkelen huisstijl en website maken
- Inventarisatie circulaire verdienmodellen
- Opstellen checklist circulaire verdienmodellen voor PRICE projecten
- Ophalen challenges bij markt en onderwijs op het gebied van circulaire leefomgeving en deze omzetten naar concrete projecten
- Twee themabijeenkomsten
- Uitvoeren businesscase

3.1.5 Stedelijk voedselsysteem

Almere ontwikkelt in afstemming met stakeholders uit de voedselketen en met regionale partners een adaptieve voedselstrategie, die in 2020 wordt opgeleverd. De strategie geeft focus, helderheid in de positionering van Almere op dit thema en zorgt voor verankering van voedsel binnen de verschillende beleidsthema's van de gemeente Almere. Vanuit de voedselstrategie van Almere worden in 2021-2025 stappen gezet om te komen tot een duurzaam stedelijk voedselsysteem. Er wordt samengewerkt met partners aan concrete innovatieve interventies in de stad, de vestiging van innovatieve voedselbedrijven in de stad en regio wordt gestimuleerd en Almere wordt als kennis- en innovatiestad op gebied van voedselvraagstukken op de (internationale) kaart gezet.

Internationaal werkt Almere samen met de Ellen MacArthur Foundation (EMF) en het Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP). Binnen het programma EMF, waar 14 steden wereldwijd bij betrokken zijn, wordt gewerkt aan lokale interventies, met privaat-publieke consortia, die opschaalbare showcases opleveren en oplossingen bieden voor stedelijke voedselvraagstukken. Het MUFPP is een netwerk van meer dan 200 steden wereldwijd die zich inzetten voor een duurzaam stedelijk voedselsysteem. Almere geeft op deze manier invulling aan het experimentele en het innovatieve karakter van de stad, terwijl tegelijkertijd de lokale en regionale voedselproductie, -verwerking en -afzet als economische groeisector wordt gestimuleerd en gezond eten breder beschikbaar komt.

Dit sleutelproject wordt benaderd vanuit de kansenstrategie. In 2020 wordt de voedselstrategie opgeleverd. Vanuit de voedselstrategie wordt gewerkt aan concrete interventies in de stad. Voor 2021 wordt hiervoor €430.000 aangevraagd voor de volgende activiteiten:

- Opzetten van een actieve triple-helix voor voedsel-gerelateerde bedrijvigheid en logistiek in de provincie;
- Opzetten van een fieldlab 'korte ketens' in Almere (start in 2020, verdere uitwerking in 2021);
- Ontwikkelen van een lokale infrastructuur voor afzet van regionaal geproduceerd voedsel (voedselmarkten, afspraken met supermarkten en producenten);
- Verkenning voor een Foodhub / Foodcyclecentrum. Een overslagpunt in Almere van regionaal geproduceerd voedsel richting MRA, eventueel in combinatie met keuken en restaurant;
- Voorbereiden tentoonstelling voedselinnovaties MUFPP en EMF steden tijdens Floriade Expo 2022;
- Opstellen Bid Global Summit Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP) in 2022 in Almere.

Dit project wordt nauw afgestemd met en is complementair aan de activiteiten van Flevo Campus (Programmalijn Leer- en werkomgeving).

3.2 Duurzame energie

De gaswinning in Groningen wordt beëindigd, niet alleen omdat we de Nederlandse doelstelling hebben om in 2050 CO₂-arm te zijn, maar ook voor de veiligheid van het gebied. Het gebruik van aardgas verdwijnt daarmee stap- voor- stap ook uit Almere en de rest van Flevoland. Er liggen kansen voor innovatieve manieren van energie-opwekken en -opslag. Duurzame energie voor verwarming en warm water komt ervoor in de plaats. Duurzame energie wekken we het liefst in Almere op. Dat levert werkgelegenheid op en het biedt de mogelijkheid om Almeerders (financieel) mee te laten profiteren. Daarnaast moeten we veel zuiniger omgaan met energie. Naast energie besparen en isoleren van woningen, moeten woningen ook andere warmtevoorzieningen krijgen. Er wordt daarom onderzoek gedaan naar hernieuwbare en alternatieve energiebronnen. In dit sleutelproject wordt ingezet op drie onderdelen: voortzetten van het Energiefonds en Ultradiepe Geothermie, en het nieuwe pilot project Balanceren energienet.

3.2.1 Energiefonds

Het Energiefonds is een lopend project uit het meerjarenprogramma FVA 2017-2021. Via het Energiefonds kunnen bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties voor hernieuwbare energieprojecten (aanvullende) financiering aanvragen in de vorm van een lening. Hierbij werkt de gemeente Almere samen met de Stichting Volkshuisvesting Nederland en WOAB (Woningabonnement) als fondsbeheerders. Het administratief beheer wordt uitgevoerd door het subsidiebureau van de gemeente Almere.

De doelstellingen van het project zijn: stimuleren van energiebesparende oplossingen voor woningen en bedrijven; verduurzaming van woningen en bedrijven en bijdragen aan de doelstellingen van de Almeerse duurzaamheidsagenda en het nationale klimaatakkoord met betrekking tot CO₂ besparing.

Het project is nog niet afgerond in 2020. Er zullen nog beheerkosten gemaakt worden gedurende de looptijd van de leningen. Voor het jaarprogramma 2021 wordt geen nieuwe aanvraag gedaan.

3.2.2 Balanceren energienet

Ons energiesysteem gaat veranderen, waardoor een groter beslag gelegd zal worden op hernieuwbare energie, transport, media (elektriciteit, warmte, en m.n. na 2030 waterstof). Om de druk op dergelijke systemen voor energiedragers te ontlasten is een betere afstemming van vraag en aanbod belangrijk. Dit heet balanceren. Balanceren beoogt het voorkomen van teveel beslag op energiedragers (elektriciteit en warmte) en het efficiënter gebruik maken van die energiedragers tijdens de energietransitie. Het uiteindelijk doel is CO₂-reductie.

In 2020 is een verkenning gestart op welke manier vraag en aanbod beter in balans kunnen worden gebracht. Daarvoor zijn twee mogelijkheden in beeld:

1. balanceren elektriciteit op buurtniveau;
2. innovatieve warmte uitwisseling op een bedrijventerrein.

Voor beide opties wordt de haalbaarheid van een pilot uitgewerkt. Naar verwachting wordt in het najaar 2020 een keuze gemaakt, van welke optie een pilot gerealiseerd zal worden in 2021 en verder.

Voor 2021 wordt een bijdrage uit het FVA van €180.000 aangevraagd om de gekozen optie uit te werken tot een pilotproject dat gerealiseerd kan worden. De middelen worden pas vrijgegeven als deze keuze gemaakt is en het plan van aanpak voor de pilot gereed is.

3.2.3 Ultradiepe geothermie

In de afgelopen jaren is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor het aanboren van ultradiepe aardwarmte. De potentie van geothermie bedraagt ongeveer 20% van de Almeerse energievraag. Hiermee kan de basis last van het huidige warmtenet verduurzaamd worden. De doorlooptijd van een geothermisch warmteproject tot aan winning bedraagt gemiddeld 7 à 8 jaar. De afgelopen jaren heeft de inspanning van Almere gezorgd voor versnelling in de landelijke aanpak, kennisuitwisseling met andere gemeenten en

provincies én dat er op kosten van het Rijk seismisch onderzoek uitgevoerd wordt. Dit heeft geleid tot een brede samenwerking met de provincies Flevoland en Noord-Holland, die ieder € 5 miljoen in het project investeren.

Voor 2021 wordt vanuit het FVA een bijdrage van €190.000 gevraagd, waarmee de kosten van een projectleider, communicatie en bijdrage aan onderzoeken gedekt worden. De projectleider draagt zorg voor:

- Zorgen dat het (door het Rijk betaalde) seismisch onderzoek in periode Q3 2020-Q1 2021 uitgevoerd wordt op grondgebied Almere;
- Afstemming met samenwerkingspartners en verkennen van optimale samenstelling van consortium voor de fasen van exploratie, boring en winning op basis van de uitkomsten van de seismische onderzoeken;
- Zorgen dat bij positieve seismische onderzoeken dit publiek-privaat consortium wordt opgericht voor de ontwikkeling en exploitatie van een geothermisch doublet;
- Goede communicatie en betrokkenheid van bewoners in Almere gedurende de komende jaren;
- Begeleiden en verkennen financiële exploitatie voor een boring en voor de winningsfase.

CONCEPT

4. Cultuur en toerisme

Binnen Programmalijn cultuur en toerisme zoeken we naar mogelijkheden om unieke plekken te creëren waar altijd iets te doen is en mensen elkaar kunnen ontmoeten. Plekken waar bezoekers van binnen en buiten de stad worden verrast en beleving centraal staat. Kunst en cultuur zijn hier onmisbaar als ontwerpende en verbindende factor. Dit doen we in samenwerking met andere overheden en niet in de laatste plaats met culturele partners. We ontwikkelen gebieden, trekpleisters, die bezoekers nieuwsgierig maken en buiten de stadsgrenzen meer dan herkenbaar zijn. Daarnaast ontwikkelen we voorzieningen, die de aantrekkingskracht van onze stad vergroten. Almere wordt zo steeds interessanter om te wonen en biedt tegelijkertijd een inspirerend en uitdagend vestigingsklimaat voor bedrijven en instellingen. De corona crisis waar we in 2020 mee te maken kregen, heeft een grote impact op de culturele en toeristische sector. Met name voor deze programmalijn geldt dat de gevolgen van de corona crisis van invloed kunnen zijn op de uitwerking van de sleutelprojecten.

Bedragen x € 1.000			
	Nieuw middelen 2021	Middelen voorgaande jaren	Totaal middelen 2021
<i>Programmalijn 4: Cultuur en toerisme</i>			
4.1 Kustzone Almere poort/Duin	-3.350	-1.022	-4.372
4.2 Museale voorziening	-2.080	335	-1.745
4.3 Nationaal Park Nieuw Land - Almeerse Poort	-1.695	-3.852	-5.547
<i>Totaal programmalijn 4: Cultuur en toerisme</i>	<i>-7.125</i>	<i>-4.539</i>	<i>-11.664</i>

4.1 Kustzone Almere Poort / Duin

Kustzone Almere Poort/Duin is een unieke plek in de regio waar ruimte is en strand, watersport en cultuur hand in hand gaan. Het is bij uitstek een plek die mogelijkheden biedt voor het versterken van de toeristische recreatieve mogelijkheden, waarmee binnen de MRA (internationaal) een attractief gebied en verblijfsplek wordt gecreëerd. De Kustzone Poort/Duin vormt de entree van Almere vanaf de Hollandse Brug en is voor de regio de eerste locatie voor het verkennen van Almere. Juist hier liggen mogelijkheden om cultuur, toerisme en recreatie verder uit te breiden.

In de afgelopen jaren lag het primaat van de gebiedsontwikkeling bij het creëren van een nieuwe woonwijk met een aantrekkelijk buitendijks gebied. De investeringen vanuit het FVA waren met name gericht op het ontwikkelen van een culturele broedplaats en de aanleg van een nieuw, breder strand wat mogelijk ingezet kan worden als evenementenstrand.

Inmiddels is het accent van de gebiedsontwikkeling aan het verschuiven en wordt gewerkt aan de integrale ontwikkeling vanuit het strand. De ontwikkeling voor de kustzone wordt ingezet vanuit het gebied op en om het Almeerderstrand. Het cluster van het huidige evenementenstrand (huidige locatie), het jonge duinlandschap, het nieuwe (evenementen)strand en Vis à Vis als cultureel anker in het gebied vormen de eerste stappen voor deze verblijfsplek. Vanuit deze situatie wordt in samenwerking met de verschillende partners de richting bepaald voor de verdere ontwikkeling van de plek als culturele broedplaats. Deze culturele broedplaats is een magneet om bezoekers naar de kustzone te halen. Tevens wordt ingezet op het versterken van natuur- en cultuurrecreatie door ontsluiting, bewegwijzering en een impuls te geven aan de programmering.

Activiteiten StrandLAB

De totale omvang van de aanvraag voor het Jaarprogramma 2021 bedraagt € 3,35 miljoen. De invulling bestaat op hoofdlijnen uit:

- Aanleg nieuwe evenementenstrand
- Inrichten recreatiestrand Almeerderstrand
- Verbeteren bereikbaarheid Kustzone
- StrandLAB Almere: uitrollen van de culturele strategie in de kustzone
- Culturele programmering in samenhang met sport en toeristisch recreatieve activiteiten
- Communicatie en marketing

4.2 Museale voorziening

In 2016 is bij de start van Almere 2.0 de wens uitgesproken voor een museale voorziening in Flevoland/Almere. De provincie Flevoland, in het bijzonder de gemeente Almere, heeft nog geen culturele of museale instelling die op eigen kracht een aanzienlijke stroom toeristen genereert en die zo spraakmakend en onderscheidend is dat de provincie en de stad herkend worden als belangrijke spelers in het culturele domein. De stad groeit de komende jaren naar 300.000 inwoners en wil de culturele infrastructuur uitbreiden op een manier die aansluit bij de kernkwaliteiten van Almere en die bovendien een bovenregionale aantrekkingskracht heeft. Dit verhoogt de attractiewaarde voor bezoek (nationaal en internationaal) dat zich nu vooral in de MRA concentreert.

Uitgebreid onderzoek heeft het volgende basisprofiel voor het museum opgeleverd: het nieuwe museum richt zich op toegankelijke, aansprekende kunst die past bij Almere en Flevoland, met een nadruk op ruimtelijke, hedendaagse en multimedialkunst. Om dit basisprofiel van de museale voorziening zowel zakelijk, financieel en inhoudelijk van een kader te voorzien en uit te werken tot een businesscase, is in 2020 een kwartiermaker aangesteld.

Op dit moment zijn de gevolgen van de coronacrisis nog niet te overzien, maar duidelijk is dat de culturele sector hard geraakt wordt. In Almere wordt gekeken de mogelijkheden die er zijn om eventuele tekorten op te vangen die gaan ontstaan bij de huidige culturele partners. De mogelijke effecten van de corona crisis worden meegewogen in de verdere vormgeving van dit sleutelproject.

Vooralsnog is het plan om 2021 en 2022 te gebruiken om de opbouw- en testfase in te gaan. Dit betekent dat we, los van een gebouw, maar wel in lijn met de visie van het museum, zowel binnen als buiten diverse

activiteiten en een consistent publieksprogramma in samenwerking met lokale en (inter)nationale partners ontwikkelen en uitvoeren. Waar we ons de afgelopen jaren vooral gericht hebben op conceptontwikkeling en draagvlak, zoeken we nu actief het publiek op. Met hen onderzoeken we hoe we het museum gaan opzetten, inrichten en vormgeven zodat het een museum wordt van alle Flevolandse.

In 2021 kan het museum figuurlijk zijn deuren openen. De focus wordt gelegd op wat Flevoland het publiek al te bieden heeft op het gebied van bijvoorbeeld de landschapskunst. Hoe kunnen we samen met andere partijen uit het culturele veld van Almere/Flevoland ervoor zorgen dat meer mensen hiervan genieten? Daarnaast werken we de plannen voor De Kunstruimte (werktitel) op Floriade Expo 2022 en een publieksprogramma met (in pandige) multimediale kunst uit. Achter de schermen wordt hard gewerkt aan het uitwerken van de businesscase voor het nieuwe museum.

Voor 2021 wordt voor dit sleutelproject €2,08 miljoen aangevraagd. Hiervoor worden de volgende activiteiten verricht:

- Uitrollen activiteitenprogramma gericht op Landart / Ode aan het landschap, inclusief internationaal congres en evenement Cultuur & Techniek (met middelen van provincie)
- Ontwikkelen en opzetten van meerjarig en interactief publieksonderzoek
- Ontwikkeling marketing- en communicatiestrategie voor nieuwe museum (inclusief naam en huisstijl)
- Cultuurprogramma voor De Kunstruimte,
- Voorbereidende werkzaamheden realisatie Kunstruimte
- Meerjarig tentoonstellings- en activiteitenprogramma (2022-2025) voor nieuwe museum gereed, zowel in pandig als buiten
- Opstellen programma van eisen voor nieuwe museumgebouw

4.3 Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort

Flevoland heeft een natuurgebied dat uniek is in Nederland en Europa: Het Nationaal Park Nieuw Land bestaande uit de Oostvaardersplassen, Lepelaarplassen, Marker Wadden en het Markermeer. Vooral het Oostvaardersplassen gebied trekt grote belangstelling van zowel de binnenlandse- als buitenlandse bezoekers voor het beleven van deze nieuwe natuur. De groeiende belangstelling, resulterend in een toename van het aantal bezoekers vraagt om een slimme aanpak waarmee kwetsbare natuur ontzien wordt en tegelijkertijd de kwaliteit van de beleving en de opvangcapaciteit vergroot worden. Dit doen we door realisatie van poortgebieden zoals de Almeerse Poort. We realiseren ontvangstopplekken, verbeteren de voorzieningen, maken de natuur zichtbaar en beter bereikbaar, verbeteren de natuurkwaliteit en bieden een gevarieerd en op maat gemaakt programma.

De rode draad in de ontwikkeling van de Almeerse Poort is placemaking: een drie-eenheid van software (programmering van activiteiten), hardware (gebouwen, infra, landschap) en orgware (permanente samenwerking tussen organisaties). We werken niet alleen aan de fysieke aanpassing van landschap en gebouwen maar ook aan de programmering van activiteiten samen met alle betrokken partners.

Luchtfoto NBC Oostvaarders; bron: Watch4Media

Voor 2021 wordt €1,7 miljoen nieuwe middelen aangevraagd. Daarnaast is er nog €3,8 miljoen uit voorgaande jaren beschikbaar. Om diverse redenen zijn uitvoering van grote investeringen in het landschap de afgelopen tijd uitgesteld. Naar verwachting zal de uitvoering in 2021 plaats kunnen vinden. Daarnaast wordt de volgende fase van het project in 2021 verder uitgewerkt. De activiteiten op hoofdlijnen in 2021 zijn:

- Uitvoering civiel- en cultuurtechnische werkzaamheden (Landschap). De vertragingen zijn grotendeels ingelopen, vergunningen bijna rond en het is aannemelijk dat er eind 2020 (na aanbesteding) en in 2021 daadwerkelijk uitvoering van deze werkzaamheden plaatsvindt.
- Continuering uitvoering Marketing, Communicatie en Programmering
- Realisatie uitbreiding Natuurbelevingscentrum De Oostvaarders. Het Definitief ontwerp is gereed; aanbesteding zal in 2020 plaatsvinden. Aannemelijk is, dat in 2021 de realisatie gestart wordt.
- Realisatie Observatorium in kerngebied Oostvaardersplassen. Naar verwachting zal ook hiervoor de aanbesteding in 2020 plaatsvinden en de uitvoering in 2021 kunnen starten.
- Realisatie Randzone De Vaart
- Besluitvorming uitvoeringsprogramma 2^e fase Almeerse Poort (Kotterbos, 2^e fase Oostvaarders bos, Lepelaarplassen)
- Planontwikkeling (placemaking, workshops, co-creatie)
- Visievorming Oostvaardersoever/Westvaarders in samenwerking met RWS en provincie.
- Uitvoering Beheer

5. Vernieuwend wonen

Om de kwalitatieve groei van Almere te versterken en vernieuwing van het wonen met concrete experimenten aan te jagen, wordt een bijdrage gevraagd vanuit het FVA voor financiering van het Woningbouwatelier. Het Woningbouwatelier is een samenwerkingsverband tussen de gemeente, het Ministerie van BZK en het Rijksvastgoedbedrijf. De Rijksbouwmeester is betrokken als bijzonder adviseur.

Het Woningbouwatelier is een platform dat innovatie in de praktijk faciliteert ten dienste van actuele vraagstukken in bouwen en wonen. De unieke methodiek is ideeën van papier halen door toepassing in de (reguliere) praktijk van Almere, met als doel inzichten op te leveren die landelijk relevant en toepasbaar zijn. Hiertoe faciliteert het Woningbouwatelier onderzoek, verbeelding, ondersteuning of procesbegeleiding, kennisdeling en zo mogelijk aanpassing van regelgeving.

Concrete doelstellingen zijn:

- Het opzetten en uitvoeren van experimenten die werken aan nieuwe oplossingen voor actuele beleidsthema's / vraagstukken op de woningmarkt:
 - Betaalbaarheid en toegankelijkheid van de woningvoorraad;
 - Verduurzaming en circulaire economie;
 - Doorwerking van sociale transformaties (wonen en zorg, vergrijzing, gezondheid);
 - Fysieke aanpak van wijken (verdichting, functiemenging, transformatie);
 - Woonwerk combinaties.
- Het actief ophalen van ervaringen, lessen en inzichten uit de experimenten, en deze kennis breed delen via een eigen (digitaal) platform en andere landelijke platforms.
- Een positieve bijdrage leveren aan de kernopgave van Almere 2.0 'een sociaal en fysiek duurzame stad met een toekomstbestendige woningvoorraad' en het imago van de stad Almere als de plek waar in beginsel elke woning en woonwens gerealiseerd kan worden.
- Het komen tot innovaties die het functioneren van de woningmarkt kunnen verbeteren, zowel binnen Almere als elders in Nederland. Dit behelst in samenwerking met partners stimuleren van herhaalbaarheid en opschaalbaarheid van experimenten.

Artist impression WikiHouse op de Stripmaker

Bron: Woningbouwatelier

Bedragen x € 1.000

	Nieuw middelen 2021	Middelen voorgaande jaren	Totaal middelen 2021
<i>Programmalijn 5: Vernieuwend Wonen</i>			
5.1 Experimenten Vernieuwend Wonen	-800	-288	-1.088
<i>Totaal programmalijn 5: Vernieuwend Wonen</i>	-800	-288	-1.088

Voor 2021 wordt €800.000,- aangevraagd uit het FVA om de volgende experimenten mogelijk te maken:

- Prijsvraag Who Cares, project Binnenhaven
- Digitale zelfbouw WikiHouse*
- Duurzaam en digitaal bouwen op Floriade Expo 2022
- Bouwen door de buurt
- Circulair bouwen (in samenwerking met Programmalijn Circulaire economie en Energie, deelproject Competitie Upcycle City 2.0, zie paragraaf 3.1.2)
- Doorontwikkeling opgave wonen met zorg

*Voor het reeds lopende experiment WikiHouse is een Interreg subsidie toegekend.

CONCEPT

6. Groene en waterrijke identiteit

De kwaliteit van het landschap draagt bij aan het vestigingsklimaat en economisch succes van de stad. Groen en water in de stad bieden een aantrekkelijke, gezonde leefomgeving. Almere heeft de potentie hier excellent in te zijn. De stad voelt als een landgoed en grenst aan unieke deltanatuur. Deze kwaliteit wordt wereldwijd opgemerkt en gewaardeerd door de bewoners. In de komende jaren zetten we in op het beter benutten en waar nodig versterken van de bijzondere landschappen in en om Almere.

Bedragen x € 1.000

	Nieuw middelen 2021	Middelen voorgaande jaren	Totaal middelen 2021
<i>Programmalijn 6: Groene en waterrijke identiteit</i>			
6.1.1 Unieke landschappen: Almeerderhout	-372	0	-372
6.1.2 Unieke landschappen: Eemvallei	-100	0	-100
6.2 Excellente groene en gezonde leefomgeving	-280	0	-280
6.3 Ecologische verbindingen	-465	0	-465
<i>Totaal programmalijn 6: Groene en waterrijke identiteit</i>	<i>-1.217</i>	<i>0</i>	<i>-1.217</i>

6.1 Unieke landschappen: Almeerderhout en Eemvallei

6.1.1 Stadsbos Almeerderhout

Het doel van dit project is om het boscomplex Almeerderhout te ontwikkelen tot een icoon van de groene en gezonde stad. Het wordt het stadsbos van de toekomst. Buurtbewoners spelen een belangrijke rol en het bos nodigt uit om te beleven en te bewegen. Het bos kent een grote biodiversiteit, levert natuurlijke grondstoffen, absorbeert CO₂, biedt schaduw en houdt water vast. Het bos is bekend en geliefd bij iedereen.

Het Almeerderhout is een boscomplex van ongeveer 1.400 ha. Het is grotendeels in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer. Vanuit het buitencentrum op Stadslandgoed De Kemphaan worden regelmatig activiteiten georganiseerd. Het bos wordt komende jaren volledig omsloten door de stad. Dit biedt nieuwe kansen en vraagt om een volgende stap in de ontwikkeling van het bos zelf. Zowel in de aanhaking op de (nieuwe) wijken en het stadscentrum (de inbedding in de groene en gezonde stad), als in het versterken van de regionale betekenis (toeristisch-recreatief én ecologisch-landschappelijk).

Voor het jaar 2021 wordt een bedrag aangevraagd van € 372.000,-. Het jaar 2021 staat in het teken van verdere planuitwerking en het treffen van voorbereidingen voor de start van de realisatie in 2022. De volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- Ontwikkeling kansenstrategie voor participatie, placemaking en innovatie samen met stakeholders en initiatiefnemers
- Vaststellen kaders participatie en inrichting
- Begeleiding initiatieven derden
- Opstellen uitvoeringsplan bossferen
- Opstellen voorlopig ontwerp boscircuit en bosiconen (fase 1)
- Start quickwins placemaking en activering
- Bosloket openen (meedenken, meewerken, meedoen)
- Start uitvoering transformatie bossferen.

Voor dit project is een cofinanciering beschikbaar van Staatsbosbeheer, van in totaal € 5 miljoen voor de periode 2020-2025 vanuit het Fonds Groen Blauw Raamwerk Almere.

6.1.2 Eemvallei

Sinds 2013 wordt vanuit het Programma Nieuwe Natuur Flevoland middels de projecten Eemvallei-Zuid en Noorderwold-Eemvallei gewerkt aan de realisatie van Nieuwe Natuur in Oosterwold (en omgeving). De ambitie voor het project Eemvallei is om een aaneengesloten landschapszone midden door Oosterwold te maken. En om volgens goede Almeerse traditie ook hier stad en natuur te verbinden. Het is dé

grootschalige landschapsuitbreiding van Almere. Een eerste fase is inmiddels in uitvoering door Staatsbosbeheer, Het Flevo-landschap en enkele particuliere initiatiefnemers. Voor de tweede fase Eemvallei is vanuit het Programma Nieuwe Natuur Flevoland nog een bedrag beschikbaar van meer dan € 10 miljoen. De realisatie van Eemvallei is een proces in een complexe context. Met de bijdrage uit het FVA wordt een aanjager aangesteld. De inzet van deze aanjager die de diverse belangen kan benoemen en samenbrengen zal de realisatie van het project Eemvallei bevorderen. De relatief kleine bijdrage uit het FVA werkt dus als een soort hefboom voor het project Eemvallei in het Programma Nieuwe Natuur, waarmee een grote investering in het vestigingsklimaat van Oosterveld kan worden gedaan. De aanjager begint in 2020 met een verkenning naar de gezamenlijke ambities en de voorwaarden voor planvorming.

Voor 2021 wordt een bijdrage van € 100.000 gevraagd. In 2021 heeft de aanjager de opdracht om partijen te verbinden en om, op basis van de ambitie en het gezamenlijk plan, de randvoorwaarden en werkwijze tussen partijen te verkennen en helpen bepalen. Daarna zal de aanjager vooral een rol hebben in de onderlinge afstemming en helpen om knelpunten en kansen te signaleren en aan te pakken.

6.2 Excellente groene en gezonde leefomgeving

Het doel van dit project is tweeledig: het verbeteren van de gezondheid van inwoners en het klimaatbestendig maken van de stad. Door de grootste troef van Almere te benutten: het groen van de groene stad. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan zowel sociale als ruimtelijke opgaves.

Hiervoor wordt ingezet op:

- Aansluiten van huizen op de groene gebieden in de stad, zoals de parken, de bossen en plassen. (Als ware het groen een nutsvoorziening ter bevordering van een goede gezondheid, zoals drinkwater of riolering);
- Nabij gelegen (bestaande) parken/bossen/oeveren een kwaliteitsimpuls te geven;
- Programmeren en stimuleren van meer beweging, ontspanning, ontmoeting en educatie in de openlucht voor jong en oud;
- Het realiseren van groen en water in de openbare ruimte dat zorgt voor schaduw en afvoer en opslag van regenwater.

In 2020 wordt een eerste verkenning gedaan (initiatiefase) en wordt de scope bepaald. In het jaar 2021 wordt eerst het project gedefinieerd een projectplan gemaakt en vastgesteld. Daarna wordt toegewerkt naar een ontwerp waarin duidelijk wordt welke ingrepen waar plaats gaan vinden in Almere. Voor 2021 wordt een bijdrage van € 280.000 gevraagd. De middelen voor 2021 zullen met name worden besteed aan een projectleider, het ontwerpproces en communicatie. Zo wordt het project in gereedheid gebracht voor realisatie, die in 2022 zal starten.

6.3 Ecologische verbindingen

Zonder natuurlijk systeem is Almere geen groene stad en verliest ze haar identiteit. Door de voortgaande verstedelijking en klimaatverandering staat het jonge natuurlijk systeem onder druk. Voor de evenwichtige groei van Almere is het nodig het natuurlijk systeem te versterken. Een impuls in (stads)natuur is voorwaarde voor stedelijke groei. Versterking van de verbinding tussen de ecologische kerngebieden is daarin essentieel. Met dit project willen we een toekomstbestendig natuurnetwerk realiseren, dat de ecologische kerngebieden van Almere en Zuidelijk Flevoland verbindt. Dwars door de stad.

Hiervoor zijn de volgende inspanningen nodig:

1. De versterking van vier essentiële ecologische verbindingen (zoals opgenomen in het Ecologisch Masterplan), namelijk:
 - a. Verbinding Kromslootpark & Lepelaarplassen, langs de Hoge Wetering
 - b. Verbinding Vroege Vogelbos & Almeerderhout, langs de A6/ De Steiger
 - c. Verbinding Buitenhout & Vaartsluisbos
 - d. Verbinding Almeerderhout, Buitenhout, Kotterbos
2. De natuur vanuit de kerngebieden en verbindingszones de stad in brengen.

In 2020 wordt in afstemming met de Visie Ecologie geïnventariseerd wat knelpunten zijn in de betreffende verbindingen en welke maatregelen nodig zijn om deze op te lossen. Vervolgens wordt een uitvoeringsplan gemaakt waarin per locatie de maatregelen worden benoemd. 2021 staat in het teken van het opstellen van de ontwerpen voor de diverse locaties. Daarnaast is het streven om in het najaar van 2021 enkele quick-wins te realiseren. Hiervoor wordt in 2021 een bedrag van € 465.000 aangevraagd.

CONCEPT

7. Handelingsperspectief

In september 2018 heeft het bestuurlijk overleg Almere 2.0 besloten om te komen tot een nieuw Handelingsperspectief MRA Oostflank. Hierbij wordt naast een visie voor het gebied, een strategie en een uitvoeringsagenda opgesteld met de betrokken partijen. Het opstellen van deze visie wordt in hoge mate in 2020 afgerond. Hierbij worden tenminste besluiten genomen in het Overleg Almere 2.0, de Programmaraad SBaB (Samen Bouwen aan Bereikbaarheid) en de stuurgroep Markermeer IJmeer. Door de werkplaats Rond de Baai en het MIRT onderzoek Amsterdam Bay Area wordt daarnaast aangekoerst op een besluit tot een (pre) verkenning voor de Amsterdam Bay Area.

Voor 2021 word een bijdrage van € 1 miljoen gevraagd uit het FVA. In 2021 zal het werk voor het Handelingsperspectief op hoofdlijnen bestaan uit:

- Afronden actuele toekomstvisie en strategie inclusief het voeren van gesprekken met de stad, raden en staten
- Het voorbereiden van noodzakelijke politiek-bestuurlijke besluitvorming binnen de verschillende overheden
- Opstellen van een uitvoeringsstrategie en agenda op basis van een actuele visie en strategie
- Inzichtelijk maken van de bestuurlijke doelen, kosten van uitvoering, mogelijkheden van bekostiging en partnerschappen
- Actualiseren afsprakenkader en organiseren besluitvorming

De te maken kosten behelzen zowel ambtelijke inzet als het uitvoeren van onderzoeken. Het komen tot een Handelingsperspectief en het invullen van een MIRT onderzoek vindt plaats in een complexe (ambtelijke en bestuurlijke) omgeving en is afhankelijk van vele besluitvormingstafels.

Daarnaast investeren de betrokken partijen niet louter vanuit het FVA, maar dragen betrokken partijen zowel in ambtelijke inzet als in financiële zin bij aan deze opgaven. Het gesprek daarover wordt voor 2021 in het najaar gevoerd. Dan is bijvoorbeeld rondom de MIRT verkenning bekend wat onze volgende stap kan zijn. Over de daadwerkelijke kosten worden op dat moment afspraken gemaakt met alle betrokken partners.

Bedragen x € 1.000			
	Nieuw middelen 2021	Middelen voorgaande jaren	Totaal middelen 2021
Handelingsperspectief	-1.000	0	-1.000
<i>Totaal Handelingsperspectief</i>	<i>-1.000</i>	<i>0</i>	<i>-1.000</i>

8. Financiën

8.1 Financieel overzicht 2021

De bestedingen 2021 vanuit het FVA zijn opgebouwd uit twee onderdelen:

- Proceskosten (Almere 2.0, Programmalijnen en Handelingsperspectief)
- Projectkosten (Nieuwe aanvragen 2021 en reeds toegekende middelen uit voorgaande jaren)

Bedragen x € 1.000

Financieel overzicht 2021	Nieuwe middelen 2021	Middelen voorgaande jaren	Totaal middelen 2021
<i>Proceskosten</i>			
proceskosten programma Almere 2.0	-1.200		-1.200
Handelingsperspectief	-1.000		-1.000
Programmasturing lijnen 1 t/m 6	-1.250		-1.250
Bijdrage organisatiekosten Oosterwold	-150		-150
<i>Totaal uitgaven proceskosten</i>	<i>-3.600</i>	<i>0</i>	<i>-3.600</i>
<i>Programmalijn 1: Hart van de Stad</i>			
Station en stationsomgeving	-5.230	-9.482	-14.712
Almere Centrum	-1.853	0	-1.853
(Rondje) weerwater	-3.648	0	-3.648
Floriade	-2.750	-925	-3.675
<i>subtotaal</i>	<i>-13.481</i>	<i>-10.407</i>	<i>-23.888</i>
<i>Programmalijn 2: Leer- en werkomgeving</i>			
Floriade Werkt	0	-400	-400
Flevo Campus	-4.549	-146	-4.695
Internationale Campus	-265	-1.508	-1.773
Kenniscampus Stadshart	-600	0	-600
MBO ICT Field Lab	-500	0	-500
<i>subtotaal</i>	<i>-5.914</i>	<i>-2.054</i>	<i>-7.968</i>
<i>Programmalijn 3: Circulaire economie en Energie</i>			
3.1.1 Circulaire economie – Citylab	-756		-756
3.1.2 Circulaire economie – Competitie Upcycle City 2.0	-90	-60	-150
3.1.3 Circulaire economie – stedelijke grondstofstromen	-1.028	-206	-1.234
3.1.4 Circulaire economie – PRICE	-720		-720
3.1.5 Circulaire economie – stedelijk voedselsysteem	-430		-430
3.2.1 Duurzame energie – energiefonds	0	-349	-349
3.2.2 Duurzame energie – balanceren energienet	-180		-180
3.2.3 Duurzame energie – Ultradiepe geothermie	-160	-190	-350
<i>subtotaal</i>	<i>-3.364</i>	<i>-805</i>	<i>-4.169</i>

Financieel overzicht 2021	Nieuwe middelen 2021	Middelen voorgaande jaren	Totaal middelen 2021
<i>Programmalijn 4: Cultuur en toerisme</i>			
Kustzone Almere Poort/Duin	-3.350	-1.022	-4.372
Museale voorziening	-2.080	335	-1.745
Nationaal Park Nieuw Land - Almeerse Poort	-1.695	-3.852	-5.547
<i>subtotaal</i>	<i>-7.125</i>	<i>-4.539</i>	<i>-11.664</i>
<i>Programmalijn 5: Vernieuwend Wonen</i>			
Experimenten Vernieuwend Wonen	-800	-288	-1.088
<i>subtotaal</i>	<i>-800</i>	<i>-288</i>	<i>-1.088</i>
<i>Programmalijn 6: Groene en waterrijke identiteit</i>			
Unieke landschappen: Almeerderhout	-372		-372
Unieke landschappen: Eemvallei	-100		-100
Excellent groene en gezonde leefomgeving	-280		-280
Ecologische verbindingen	-465		-465
<i>subtotaal</i>	<i>-1.217</i>	<i>0</i>	<i>-1.217</i>
<i>Beheer en onderhoud</i>	<i>-1.720</i>		<i>-1.720</i>
<i>Risicobuffer</i>	<i>-500</i>	<i>-300</i>	<i>-800</i>
<i>totaal kosten</i>	<i>-37.721</i>	<i>-18.393</i>	<i>-56.114</i>

Programmaorganisatie Almere 2.0

De programmaorganisatie Almere 2.0 is ondergebracht bij de gemeente Almere. De hiermee samenhangende kosten worden gefinancierd uit de gemeentelijke bijdrage aan het FVA. Het budget voor deze proceskosten in 2021 bedraagt € 1,2 miljoen. Dit is hetzelfde als in 2020.

Handelingsperspectief

Voor de werkzaamheden voor het Handelingsperspectief wordt in 2021 € 1 miljoen gereserveerd. Een korte toelichting staat in hoofdstuk 7.

Programmasturing programmalijnen

Ten behoeve van de programmalijnen wordt vanuit het FVA jaarlijks een budget beschikbaar gesteld voor programmasturing en onderzoek naar toekomstige sleutelprojecten van de nabije toekomst. Dit taakstellende budget is voor iedere programmalijn € 250.000 per jaar. Voor programmalijn Vernieuwend wonen zijn de kosten voor de programmasturing onderdeel de gevraagde bijdrage van € 800.000. Het budget voor deze proceskosten in 2021 voor programmalijnen 1, 2, 3, 4 en 6 bedraagt derhalve € 1,25 miljoen.

8.2 Voeding van het FVA en verdeling over de overheden

Bedragen x € 1.000

Verdeling jaarprogramma 2021	totaal	gemeente	provincie	rijk
bijdrage Almere	8.082	8.082		
grondverkoppen eigen grond Oosterwold	802	802		
Saldo voorgaande jaren	-1.766	-1.766		
revolverende middelen	38	38		
vrije ruimte jaarrekening 2019	9.577	9.577		
bijdrage Provincie	8.971		8.971	
bijdrage Rijk, grondverkoppen Oosterwold	17.019			17.019
totaal beschikbaar	42.723	16.733	8.971	17.019
proceskosten programma Almere 2.0	-1.200	-1.200		
Handelingsperspectief, optie 1	-1.000	-1.000		
Programmasturing lijnen 1 t/m 6	-1.250	-363	-238	-650
Bijdrage organisatiekosten Oosterwold	-150	-150		
subtotaal proceskosten	-3.600	-2.713	-238	-650
<i>Programmalijn 1: Hart van de Stad</i>				
Station en stationsomgeving	-5.230	-1.504	-996	-2.729
(Rondje) weerwater	-3.648	-1.049	-696	-1.903
Almere Centrum	-1.853	-533	-354	-967
Floriade	-2.750		-2.750	
subtotaal	-13.481	-3.086	-4.796	-5.599
<i>Programmalijn 2: Leer- en werkomgeving</i>				
Floriade Werkt	0		0	
Flevo Campus	-4.549	-1.308	-868	-2.373
Internationale Campus	-265	-76	-51	-138
Kenniscampus Stadshart	-600	-173	-114	-313
MBO ICT Field Lab	-500	-144	-95	-261
subtotaal	-5.914	-1.701	-1.128	-3.085
<i>Programmalijn 3: Circulaire economie en Energie</i>				
3.1.1 Circulaire economie – Citylab	-756	-217	-144	-394
3.1.2 Circulaire economie – Competitie Upcycle City 2.0	-90	-26	-17	-47
3.1.3 Circulaire economie – stedelijke grondstofstromen	-1.028	-296	-196	-536
3.1.4 Circulaire economie – PRICE	-720	-207	-137	-376
3.1.5 Circulaire economie – stedelijk voedselsysteem	-430	-124	-82	-224
3.2.1 Duurzame energie – energiefonds	0	0	0	0
3.2.2 Duurzame energie – balanceren energienet	-180	-52	-34	-94
3.2.3 Duurzame energie – Ultradiepe geothermie	-160	-46	-31	-83
subtotaal	-3.364	-967	-642	-1.755

Verdeling jaarprogramma 2021	totaal	gemeente	provincie	rijk
<i>Programmalijn 4: Cultuur en toerisme</i>				
Kustzone Almere Poort/Duin	-3.350	-963	-639	-1.748
Museale voorziening	-2.080	-598	-397	-1.085
Nationaal Park Nieuw Land - Almeerse Poort	-1.695	-487	-323	-884
<i>subtotaal</i>	<i>-7.125</i>	<i>-2.049</i>	<i>-1.359</i>	<i>-3.717</i>
<i>Programmalijn 5: Vernieuwend Wonen</i>				
Experimenten Vernieuwend Wonen	-800	-230	-153	-417
<i>subtotaal</i>	<i>-800</i>	<i>-230</i>	<i>-153</i>	<i>-417</i>
<i>Programmalijn 6: Groene en waterrijke identiteit</i>				
Unieke landschappen: Almeerderhout	-372	-107	-71	-194
Unieke landschappen: Eemvallei	-100	-29	-19	-52
Excellent groene en gezonde leefomgeving	-280	-80	-53	-146
Ecologische verbindingen	-465	-134	-89	-243
<i>subtotaal</i>	<i>-1.217</i>	<i>-350</i>	<i>-232</i>	<i>-635</i>
<i>Beheer en onderhoud</i>	<i>-1.720</i>	<i>-495</i>	<i>-328</i>	<i>-898</i>
<i>Risicobuffer</i>	<i>-500</i>	<i>-144</i>	<i>-95</i>	<i>-261</i>
<i>totaal kosten</i>	<i>-37.721</i>	<i>-11.732</i>	<i>-8.971</i>	<i>-17.019</i>
<i>Saldo Fonds 2021</i>	<i>5.001</i>	<i>5.001</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Het FVA wordt gevoed door gemeente, provincie en Rijk. Bij de verdeling van de middelen over de diverse overheden worden de volgende afspraken gehanteerd:

- De kosten voor de programmaorganisatie Almere 2.0 en het Handelingsperspectief komen ten laste van de bijdrage van de gemeente Almere.
- De uitgaven voor Floriade komen ten laste van de specifieke bijdrage van de provincie voor de Floriade. Deze bijdrage bedroeg bij aanvang € 10 miljoen. Na vaststelling van het Jaarprogramma 2021 resteert er niks meer voor Floriade.
- Het Rijk draagt haar hele bijdrage bij. De overige uitgaven worden door de gemeente en provincie gedeeld.

Het totaal van de beschikbare middelen van het FVA voor 2021 is € 42,7 miljoen. De geplande uitgaven van deze nieuw beschikbare middelen komen op € 37,7 miljoen uit (NB. de genoemde uitgaven in de tabel in paragraaf 8.1 van € 18,4 miljoen 'middelen voorgaande jaren' zijn reeds gedekt uit bijdragen in voorgaande jaren). Conform het huidige overzicht ontstaat derhalve een overschot van € 5 miljoen in 2021. Dit saldo wordt betrokken bij het volgende jaarplan.

Voeding van het FVA

Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage bestaat uit een decentralisatie uitkering voor de groeiopgave van Almere via het Gemeentefonds (€ 8 miljoen in 2021) en uit de gerealiseerde opbrengst 2019 bij verkoop van het gemeentelijke grondbezit in Almere Oosterwold (€ 0,8 miljoen in te zetten in 2021) en saldo tekort uit voorgaande jaren (- € 1,7 miljoen). Tevens worden de revolverende middelen weer ingebracht in het FVA (totaal € 0,038 miljoen). De revolverende middelen betreffen terugbetalingen van de € 300.000 procesgeld Oosterwold die is voorgefinancierd vanuit het FVA. Verder is de vrije ruimte van € 9,5 miljoen uit de jaarrekening 2019 ingezet voor de tweede tranche.

Provinciale bijdrage

De provinciale bijdrage in 2021 bestaat uit de reguliere bijdrage van € 6,22 miljoen en de nagekomen bijdrage voor Floriade van € 2,75 miljoen.

De totale bijdrage vanaf 2016 tot en met 2021 ziet er dan als volgt uit:

	Regulier	Floriade	Totaal
2016	1,84	2,00	3,84
2017	7,27	0,00	7,27
2018	4,7	2,1	6,8
2019	3,3	1,4	4,7
2020	9,9	1,9	11,8
subtotaal t/m 2020	27,1	7,3	34,3
2021	6,22	2,75	8,97
Totaal	33,3	10,0	43,3

Uit onderstaande tabel blijkt dat de bijdrage conform afspraak is. Voor de duidelijkheid worden de financiële afspraken hieronder op een rij gezet. Er is door de provincie een reserve Almere 2.0 gevormd van € 10 miljoen waaraan in de jaren 2016 tot en met 2020 jaarlijks € 4,2 miljoen wordt toegevoegd. Daarnaast heeft de provincie op 19 december 2018 besloten bij de afronding van het IFA-programma het restant aan IFA-middelen over te hevelen naar het FVA. Dit betreft een bedrag van € 5,6 miljoen. Vanaf 2021 wordt er jaarlijks € 6,7 miljoen toegevoegd aan de reserves.

Samenvattend:

financiële afspraken	Bedragen x € 1 miljoen
	bedrag
Floriade	10,0
€ 4,2 miljoen in 2016 t/m 2020	21,0
restant IFA-middelen	5,6
tot en met 2020	36,6
vanaf 2021	6,7
totaal	43,3

Rijks bijdrage

De rijksbijdrage bestaat uit de gerealiseerde opbrengst bij verkoop van rijksgrond in Almere Oosterwold (7.000 kavels) en, op termijn, Almere Pampus voor 8.000 woningen. Van de in 2019 verkochte gronden, wordt de opbrengst in 2021 ingebracht in het FVA. Dit betreft een bedrag van € 17 miljoen.

8.3 Beheer en onderhoud

In het meerjarenprogramma 2017-2021 is een eenmalig bedrag van € 1,7 miljoen gereserveerd voor beheer en onderhoud, voor onderstaande projecten:

Bedragen x € 1.000

beheer	
(Rondje) weerwater	-942
Almere Centrum	-231
Kustzone Almere Poort/Duin	-548
<i>totaal kosten</i>	<i>-1.720</i>

8.4 Risicoreservering

Voor 2021 is er een risicobuffer gevormd van € 0,5 miljoen.

In 2020 is een bedrag van € 1,0 miljoen gereserveerd. Hiervan is € 0,7 miljoen toegekend aan het sleutelproject Station en stationsomgeving. De niet ingezette middelen van € 0,3 miljoen blijven staan tot de jaarrekening 2020. Indien ze niet zijn ingezet, vallen ze vrij binnen het FVA.